

O‘ZBEKISTONDA STARTAPLARNING IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI

Ergashev Muhammadrajab Soatmurot o‘g‘li

Sherboboyev Jasurbek Pirim o‘g‘li

Mirzo Ulug‘Bek Nomidagi

Samarqand Davlat Arxitektura-Qurilish Universiteti

Iqtisodiyot Va Boshqaruv Fakuleti

Biznesni boshqarish 2-bosqich talabalari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20039819>

Annotation: the article explores the impact of startups on economic growth and the reasons for the emergence of factors affecting the organizational effectiveness of their system in Uzbekistan. Proposals have been made to eliminate existing problems and shortcomings, and to create an innovative environment where startups can develop projects.

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekistonda startaplarning iqtisodiy o‘shiga ta’siri hamda tizimini tashkiliy samaradorligiga ta’sir ko‘rsatuvchi omillarning vujudga kelish sabablari o‘rganilgan. Mavjud muammo va kamchiliklarni bartaraf etishga hamda startaplar loyihalarning rivojlantirish uchun qulay innovatsion muhit yaratish haqida takliflar berilgan.

Kalit so‘zlar: startaplar, rivojlanish, sharoitlar, iqtisodiyot, daromad.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston iqtisodiyoti yangi bosqichga qadam qo‘ymoqda. An‘anaviy tarmoqlar bilan bir qatorda innovatsiyalar va raqamli texnologiyalar ham muhim o‘rin egallay boshladi. Aynan shu jarayonda startaplar – ya’ni yangi, innovatsion g‘oyalar asosida tashkil etilgan biznes loyihalar – mamlakat iqtisodiy o‘shining muhim drayveriga aylanmoqda.

Startaplar odatda kichik jamoa tomonidan yaratiladi, lekin ularning maqsadi katta: muammoni innovatsion yo‘l bilan hal qilish va tez sur‘atlarda kengayish. O‘zbekistonda IT, moliya texnologiyalari (fintech), elektron savdo (e-commerce), qishloq xo‘jaligi texnologiyalari (agritech) kabi sohalarda startaplar soni ortib bormoqda.

Bu loyihalar nafaqat yangi mahsulot va xizmatlar yaratadi, balki butun boshli bozorlarni o‘zgartirishi mumkin. Masalan, raqamli to‘lov tizimlari yoki onlayn ta‘lim platformalari qisqa vaqt ichida millionlab foydalanuvchilarni qamrab olmoqda.

Startaplarning eng muhim ijobiy ta’sirlaridan biri – bu yangi ish o‘rinlari yaratishidir. Katta kompaniyalardan farqli ravishda, startaplar tez o’sadi va qisqa muddatda ko‘plab mutaxassislarni ishga jalb qiladi. Dasturchilar, dizaynerlar, marketologlar va menejerlarga bo‘lgan talab oshadi.

Bundan tashqari, startap muhitida frilans va masofaviy ish shakllari ham rivojlanadi. Bu esa ayniqsa yoshlar va ayollar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Startaplar iqtisodiyotga innovatsiyalar olib kiradi. Ular yangi texnologiyalarni joriy etadi, mavjud tizimlarni optimallashtiradi va samaradorlikni oshiradi. Natijada, boshqa sohalarda ham modernizatsiya qilinadi.

Masalan, qishloq xo‘jaligida aqlli sug‘orish tizimlari yoki logistika sohasida avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari ishlab chiqilishi umumiy iqtisodiy samaradorlikni oshiradi.

O‘zbekistonda startaplarni rivojlantirish uchun so‘nggi yillarda muhim qadamlar qo‘yildi. IT-parklar, inkubatorlar, grant dasturlari va soliq imtiyozlari orqali yosh tadbirkorlar qo‘llab-quvvatlanmoqda.

Davlat tomonidan yaratilayotgan qulay muhit startaplar sonining oshishiga va ularning xalqaro bozorga chiqishiga yordam bermoqda.

Shunga qaramay, startaplar oldida ayrim muammolar ham mavjud:

Moliyalashtirishning yetarli emasligi

Tajribali mentorlar kamligi

Global bozorga chiqishdagi qiyinchiliklar

Bu muammolarni hal qilish uchun ta’lim tizimini kuchaytirish, xalqaro hamkorlikni kengaytirish va investorlar bilan aloqalarni rivojlantirish muhimdir.

Startaplarga yo’naltirilayotgan investitsiyalarning ortishi, faol startaplar sonining ko’payishi va raqamli xizmatlar ulushining kengayishi iqtisodiy o’sishni sezilarli darajada rag’batlantirayotgani ekonometrik model natijalari orqali ham tasdiqlandi. Startaplar nafaqat iqtisodiy o’sish sur’atlarini kuchaytiradi, balki mehnat bozorida yangi ish o’rinlari yaratadi, yoshlar o’rtasida innovatsion tafakkur va tadbirkorlik madaniyatini rivojlantiradi. Ularning bozorda paydo bo’lishi an’anaviy korxonalarni ham yangicha ishlashga, raqamli texnologiyalarni faol joriy etishga undamoqda. Bu esa raqobatbardoshlikning oshishiga, iqtisodiyotning moslashuvchan va barqaror bo’lishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, startaplarning muvaffaqiyati samarali ekotizim mavjudligiga ham bog’liq. Inkubatorlar, akseleratorlar, texnoparklar, venchur fondlar va davlat qo’llab-quvvatlash dasturlarining uyg’unlashuvi startaplarning rivojlanishiga mustahkam zamin yaratadi. Raqamli transformatsiya jarayonlari tobora jadallashayotgan bir davrda startaplarni qo’llab-quvvatlash strategiyasini kuchaytirish iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashning eng muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo’lmoqda. Umuman olganda, startaplar hozirgi iqtisodiyotga nafaqat innovatsion yechimlar, balki yangi imkoniyatlar, yangi bozorlar va global raqobat ustunliklari olib kirayotgan strategik ahamiyatga ega sohadir. Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatadiki, startaplarning rivojlanishini jadallashtirish kelajakda iqtisodiy o’sish, texnologik yuksalish va barqaror rivojlanishning asosiy omillaridan biri bo’lib qoladi.

To’g’ri qo’llab-quvvatlash va rivojlangan ekotizim orqali startaplar mamlakatni Markaziy Osiyodagi innovatsion markazga aylantirishda muhim rol o’ynashi mumkin.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev. “Yangi O’zbekiston strategiyasi”. – Toshkent: O’zbekiston, 2021.
2. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish to’g’risidagi farmon va qarorlari.
3. “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” ilmiy jurnali maqolalari.
4. “Yoshlar – kelajagimiz” dasturi doirasidagi startap loyihalar bo’yicha materiallar.
5. Jo’rayev S. “Startap iqtisodiyoti va uni boshqarish”. – Toshkent: Fan, 2022.
6. Hududiy IT markazlari va inkubatorlar tomonidan chop etilgan metodik qo’llanmalar.